

ISSN 1584-4404

Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca Series *Humanistica*

humanistica.ro

Recenzie:

Ionuț Constantin Isac, *Înțelepciunea sub un cer senin: Antologie de studii de filosofie românească, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană/ Ecou Transilvan, 2021, 312 p., ISBN 978-606-37-1300-2.*

Codruța Liana Cuceu

How to cite this article:

Cuceu, Codruța Liana (2023) *Ionuț Constantin Isac, Înțelepciunea sub un cer senin: Antologie de studii de filosofie românească, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană/ Ecou Transilvan, 2021, 312 p., ISBN 978-606-37-1300-2.*, Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca, Series Humanistica, Vol. 21, pp. 245–247. DOI: 10.5281/zenodo.8367427

© 2023: The Publishing House of the Romanian Academy.
Humanistica Yearbook is published online since 2003.
Submit your article to Humanistica Yearbook: secretariat.dcsu@acad-cj.ro

Iliescu, Mélanie Nittis, Stefana Yorova și Marin Constantin. Textele, două scrise în franceză, trei în engleză, aduc între paginile revistei crâmpoie de Macedonia, România, Grecia și Bulgaria. Concentrându-se pe problema înregistrării (audio, video și scrise) ca formă de memorare și arhivare a tranziției de la comunicarea (nativă) orală la cea scrisă, acest pachet de texte încearcă să vadă în ce fel comunicarea orală (fie ea înregistrată ocazional, apoi sub forma comunicării mediate de internet ori ca înregistrare arhivată) rămâne o unealtă privilegiată a transmiterii culturale și a producției de cunoaștere pentru „a trăi trecutul ca un prezent continuu” (p. 10-11).

Cea de-a treia secțiune *“Orality on display”* se concentrează pe interdependența dintre expunerea muzeală și acțiunea culturală, ambele modulate, mai mereu, de un anume discurs etnologic în care sunt prinse. Avem reunite sub acest titlu două studii de „etnologie aplicată”, redactate în limba engleză (primul semnat de trei autoare: Krassimira Krastanova, Maria Kissinova și Elitsa Stoilova, iar cel de-al doilea de Ioana Corduneanu), care prezintă niște proiecte artistice ce combină tradiția cu creativitatea, ale căror finalități combină regimul estetic cu cel pedagogic. Ambele lucrări participă, prin problematicile lansate, la o discuție actuală ce se impune în ultimii ani, cea a proceselor de construcției patrimoniale, devenită chestiune fundamentală atât în etnologie cât și în istorie.

Cel de-al douăzeci și șaptelea număr al revistei Martor se încheie cu a patra sa secțiune dedicată recenziilor, care completează și nuanțează relația oralitate-scris. Sunt remarcate aici trei volume: unul care readuce la cuvânt poveștile din șezătoare, cel de-al doilea preocupat de „spectacolul etnic”, de expunerile sale scenice și difuzările prin mass-media, iar cel de-al treilea de peisajele muzicale ale perioadei 1900-1989, respectiv de muzicienii, muzicile și instituțiile epocii. Desigur, așa cum, de altfel, o menționează în introducere (p. 11) și coordonatorii acestui număr tematic din *Martor*, volumul nu epuizează subiectul, dar contribuie, fără îndoială, la ampla discuție despre oralitate și scris, la o înțelegere mai profundă și ceva mai nuanțată a relației dintre ele, una centrală încercărilor de aprehendere din punct de vedere socio-cultural și tehnico-istoric a societăților contemporane.

DOI: 10.5281/zenodo.8367417

Silviu G. Totelecan

Ionuț Constantin Isac, *Înțelepciunea sub un cer senin: Antologie de studii de filosofie românească*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană/ Ecou Transilvan, 2021, 312 p., ISBN 978-606-37-1300-2.

Studiile de filosofie românească propuse cititorilor de Ionuț-Constantin Isac, adunate într-o selectă antologie de autor, inspirat intitulată *Înțelepciunea sub un cer senin*, cuprind unele dintre cele mai importante contribuții de istorie a filosofiei românești aduse de filosoful și cercetătorul clujean până în pragul consacrării sale științifice depline. Studii de adâncă sinteză restitativă precum *O fereastră deschisă spre universul manuscriselor filosofice ale lui Simion Bărnuțiu* (p. 9-40), *Filosoful autodidact Vasile Conta interpretat de profesorul Nicolae Bagdasar* (p. 41-72) și *Mihai Eminescu – 130 de ani de la intrarea în eternitate. Perspective filosofice metafizice asupra conștiinței creatoare* (p. 73-108) aduc în dezbaterea științifică actuală de istorie a gândirii și culturii românești poziționări critic-

constructive de cea mai mare însemnătate. Ele sunt ale unui erudit și recunoscut hermeneut, ce știe, ca puțini alții din generația domniei sale, să evalueze cu discernământ tot ce s-a scris semnificativ anterior despre cele trei personalități, discursul său configurându-se într-un „dialog” încărcat de reflecții, ce ridică dezbaterile deasupra simplelor inventarii de probleme, având ca „parteneri” pe cei mai de seamă gânditori interbelici și contemporani: George Em. Marica, Nicolae Bagdasar, P. P. Negulescu, C. Rădulescu-Motru, Mircea Florian, Constantin Noica, Dumitru Isac, Mihai Drăgănescu, Teodor Dima, ale căror studii și eseuri sunt asimilate și examinate cu o forță de interpretare admirabilă, într-un registru atât de cuprinzător de teme mari ale filosofiei și culturologiei.

Următoarele două studii, de cea mai înaltă altitudine interpretativ-evaluatoare vizează gândirea lui Constantin Noica, în evoluția acesteia, nu lipsită de contradicții, de la prima sa carte, din 1943, *Mathesis sau bucuriile simple*, până la *Scrisori despre logica lui Hermes*, din 1986 și la eseul ultim *Filosofia lui Blaga în lumina veacului*, 1986, unde *dialetheismul* este consubstanțial demersului metafizic și culturologic al filosofului de la Păltiniș, conducându-i exegetului său actual analizele de profunzime prin labirintul uneia dintre cele mai complexe evoluții filosofice românești, pe lângă aceea a lui Lucian Blaga, pe care Noica n-a ezitat să-l așeze alături de Eminescu, sub zodia „temei metafizice a *genialității*”, reprezentată de Eminescu prin întreaga sa creație, ca rod al unei veritabile și integrale «conștiințe de cultură», iar la Blaga prin tematizările de excepție ale sistemului său metafizic trilogial, asociate cu marile sale împliniri din poezie și dramaturgie” (p. 124).

Angajamentul adânc discursiv-reflexiv al filosofului clujean Ionuț-Constantin Isac în istoria mare a gândirii românești interbelice îl ține strâns pe autorul acestei antologii personale de studii de cele mai importante figuri ale filosofiei noastre: Lucian Blaga, Mircea Florian, Petre P. Negulescu, Nicolae Bagdasar, Constantin Noica, Petre Botezatu, Dumitru Isac, Mihai Drăgănescu, Teodor Dima, ale căror poziții sunt evaluate critic și prezentate cu acuratețe și profundă înțelegere în toate marile dezbateri în care s-au manifestat.

Dacă primul studiu e dedicat exegezei problemelor și dilemelor din viziunea culturologică a lui Noica, următorul analizează un referat favorabil de întâmpinare a deschiderii „structural-fenomenologice a filosofiei românești”, prin textul sibilinic intitulat: *O operă ce s-ar putea înscrie în veac*, cu profunde reverberații asupra destinului major al gândirii descătușate privind „filosofia subiectelor de realitate” și „perspectiva filosofiei structural-fenomenologice”.

Exegezele blagiene din următoarele două studii: *Contra-mitul Paradisului tragic*. Despre tâlcul metafizic al cenzurii transcendente (p. 166-188) și Psihanaliza în Aforisme. Despre unele mistere ale metafizicii lui Lucian Blaga (p.189-218) reprezintă, după părerea mea, unele dintre cele mai de seamă contribuții științifice în imensa bibliografie dedicată filosofului din Lancrăm în ultimele trei decenii.

Și ultimele trei exegeze ale eminentului cercetător clujean se înscriu în același registru înalt restitativ și-l pun pe autorul acestei valoroase cărți într-un continuu dialog de idei în dezbateri profundă: *Note psihologice și epistemologice la câteva idei ale profesorului Petre Botezatu* (p. 219-243), *Transcendent, transcendență și transcendere. Pe urmele unei familii de concepte cu Mircea Florian (1888-1960) și Dumitru Isac (1914-1984)*, la paginile 244-271, și *Aspecte ale istoriei filosofiei moderne și contemporane în viziunea lui Constantin Micu-Stavilă (1914-2003)* (p. 272-307), vădindu-l drept unul dintre cei mai autorizați cunoscători contemporani ai istoriei filosofiei românești și științelor conexe acesteia.

Problematica largă și deschisă culturologic a filosofiei românești interbelice și postbelice (de sertar), precum și necesarele și repetabilele restituiri filosofico-metafizice în care s-a implicat autorul pe urmele marilor săi antecesorii, fac din aceste zece studii și eseuri tot atâtea contribuții științifice de actualitate certă și de valoare sigură în cercetarea filosofică românească. Tematicile abordate exhaustiv în fiecare studiu sau eseu din această antologie de autor marchează faza superioară a evoluției științifice a filosofului și cercetătorului Ionuț-Constantin Isac, cele zece lucrări fiind alese dintre sutele de studii, articole și comunicări din impresionanta sa listă de contribuții anterioare, răspândite în volume colective de prestigiu, în volume de autor sau în publicațiile institutelor de profil din București, Cluj-Napoca, Iași sau în seria anuală dedicată lui Lucian Blaga. Adunarea celor mai reprezentative în paginile unui volum de autor va avea desigur un ecou în cercetarea filosofică și antropologică din România.

Prin șirul filosofilor români cu operele cărora domnul Ionuț-Constantin Isac alege să „dialogheze” exegetic, volumul de studii și eseuri se înscrie metodologic în tradiția științifică a filosofiei de catedră de la Universitatea din Cluj și de la Departamentul academic de cercetare, moștenită în anii îndelungați de lecturi, încercări hermeneutice având drept rezultat editarea unei întregi suite de manuscrise legate de începuturile filosofiei clujene, tradiție marcată de exigențe și rigori, de o anume disciplină și de tendința de cuprindere exhaustivă a unei problematice (Virgil Bărbat, D. D. Roșca, Lucian Blaga, E. Sperantia, Z. Barbu, George Em. Marica ș. a.), unde erau luate în considerare toate referințele anterioare privind un subiect sau altul.

Scriitura filosofului clujean Ionuț-Constantin Isac se distinge prin analize comprehensive ale marilor contribuții anterioare ale filosofilor interbelici, cu o aplecare și atracție stăruitoare față de tot ce a reprezentat, la un anume moment istoric din evoluția gândirii românești, o achiziție conceptuală nouă, la un gânditor sau altul. Totodată, volumul se distinge printr-o vastă și diversificată *Bibliografie* cuprinsă în cele peste 400 de referințe infrapaginale, care dă seamă atât de extensiunea documentării și de efortul științific ce stă la baza elaborării fiecărui studiu, cât mai cu seamă de înalta conștiință și disciplină ce-i caracterizează autorului fiecare demers analitic și fiecare poziționare proprie, cu citate riguroase marcate de fiecare dată. Tuturor acestora li se alătură evidenta preocupare de originalitate, atât în privința discursului științific sobru și exact cât și a modalităților de expunere.

DOI: 10.5281/zenodo.8367427

Codruța Liana Cuceu

Hedwig Conrad-Martius (coord.), *Scrisorile lui Edith Stein către Hedwig Conrad-Martius. Cu un eseu despre Edith Stein*, Studiu introductiv de Francesco Alfieri, traducere din limba germană de Maria-Magdalena Anghelescu, Oradea, Editura Ratio et Revelatio, 2023, 108 p., ISBN: 978-606-9659-71-7.

„Ne închinăm în fața mărturiei despre viața și moartea lui Edith Stein, o fiică remarcabilă a lui Israel și, în același timp, fiică a Ordinului Carmeliților, sora Tereza Benedicta a Crucii, personalitate care a unit în bogata sa viață o sinteză dramatică a secolului nostru”².

² Cuvinte rostite de Papa Ioan Paul al II-lea la beatificarea lui Edith Stein, Köln, 1 mai 1987. Cf. https://www.vatican.va/news_services/liturgy/saints/ns_lit_doc_19981011_edith_stein_en.html, accesat la 1 mai 2023.